

Asia: VN/15371/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) lausuu luonnoksesta hallituksen esitykseksi seuraavaa.

Yleistä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueista (3 a luku)

Nopean kehittämisen alueiden nimeämismenettely tuo käytännössä lainsäädäntöön uuden alueidenkäytön suunnittelun instrumentin. Valtion lupa- ja valvontavirastolle tulisi alueiden käytön suunnitteluun liittyvä tehtävä, jollaista valtion viranomaisilla ei nykyisessä alueidenkäytön suunnittelujärjestelmässä ole. Nopean kehittämisen alueiden nimeämismenettelyn suhde kaavahierarkiaan ja muuhun alueidenkäytön suunnitteluun jää epäselväksi. Epäselvää on sekä se, miten alueella voimassa oleva ylemmän tasoinen kaava huomioidaan nopean kehittämisen alueiden nimeämisessä, että se, miten nopean kehittämisen alueet ohjaavat alueen myöhempää kaavoitusta. Alueiden käytön järjestämisen lisäksi nopean kehittämisen alueiden nimeämisessä tulisi huomioida valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden täyttyminen, rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ja valtakunnalliset maisema-alueet. Esityksen valmistelussa on tarkasteltu vaihtoehtoa, jossa nopean kehittämisen alueet olisivat osa alueidenkäyttöjärjestelmää. Tämä olisi olemassa olevan lainsäädännön systematiikan ja viranomaisten nykyisten tehtävien kannalta selkeämpi ratkaisu. Hallituksen esityksen mukaan vaihtoehdon ei valmistelussa katsottu olevan tarkoituksenmukainen muun ohella siksi, että uuden alueidenkäyttölain mukaiset yleiskaavat eivät olisi valmistuneet direktiivin alueiden nimeämiselle asettaman määräajan piirissä. Pirkanmaan ELY-keskus huomauttaa, että nopean kehittämisen alueiden nimeäminen edellyttää käytännössä vähintään yleiskaavatasoisia selvityksiä, jotta merkittävät ympäristövaikutukset voidaan poissulkea. Alueiden nimeäminen annetussa määräajassa tulee siten aiheuttamaan huomattavia vaikeuksia. Toimivan ratkaisun

aikaansaattamiseksi yhteistyö aluesuunnittelua tekevien tahojen kanssa (maakuntien liitot, kunnat) on joka tapauksessa välttämätöntä.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaisesti alueiden nimeämispäätöstä koskevan valmistelun edellyttämän resurssitarpeen arvioidaan olevan vähäinen tai kohtuullinen. Pirkanmaan ELY-keskus ei pidä tätä arviota realistisena. Nopean kehittämisen alueiden nimeäminen on luonteeltaan kaavoitukseen rinnastuvaa suunnittelua. ELY-keskuksilla ei tällä hetkellä ole tällaista tehtävää eikä siten resursseja tehtävän toteuttamiseen. ELY-keskuksissa ja tulevassa lupa- ja valvontavirastossa on monipuolista ympäristövaikutusten tunnistamiseen ja arvioimiseen liittyvää osaamista, ja nopean kehittämisen alueiden nimeäminen liittyy useisiin valtion ympäristöviranomaisen tehtäviin. Siten tehtävän osoittaminen valtion lupa- ja valvontaviranomaiselle on sinänsä luonteva ratkaisu. Ilman lisäresursseja tällaisen tehtävän hoitaminen varsinkaan näin tiukassa aikataulussa ja samanaikaisesti uuden viraston valmistelutyön kanssa ei kuitenkaan ole realistista.

Pirkanmaan ELY-keskus tuo vielä esille, että aurinkovoimaloiden osalta YVA-menettelyyn päätyvien hankkeiden määrä on toistaiseksi ollut vähäinen. On siten kyseenalaista, missä määrin nopean kehittämisen alueiden nimeäminen tältä osin nopeuttaisi hankkeiden etenemistä.

Yksityiskohtaisia huomioita uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä (14 a §)

Ilmastolain tavoitteet ja kokonaisvaikutukset ilmastonmuutokseen tulee huomioida nopean kehittämisen alueiden määrittelyssä. 14 a § -pykälään tulisi siksi lisätä, ettei nopean kehittämisen alueiksi pidä luokitella alueita, joissa on merkittäviä hiilivarastoja ja/tai hiilinieluja, koska uusiutuvan energian hankkeiden rakentaminen kyseisille kohteille aiheuttaa yleensä hiilinielujen ja -varastojen merkittävää menetystä. Samoin nopean kehittämisen alueiden määrittelyssä tulisi voimakkaammin priorisoida keinotekoisia ja rakennettuja pintoja esimerkiksi tuomalla lain yhteyteen tarkempaa kuvausta siitä, mitä nämä pinnat voivat olla. Tämä tukisi osaltaan sitä, että nopean kehittämisen alueiksi ei määritellä merkittäviä hiilivarastoja tai -nieluja sisältäviä alueita.

Nopean kehittämisen alueiden määrittelyssä pitäisi huomioida vaikutukset ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Esimerkiksi viheryhteydet tulisi huomioida nopean kehittämisen alueiden määrittelyssä pois suljettavina alueina. Lisäksi nimettävien alueiden ulkopuolelle jätettävien alueiden luetteloon tulisi lisätä luonnontilaisten soiden lisäksi luonnontilaisen kaltaiset suot.

Sievi-Korte Tuija

Arffman Riina

Pirkanmaan ELY-keskus - Ympäristö ja luonnonvarat